

17 godina postupanja po zakonu koji je van snage: Ogledalo institucije koje govori o odgovornosti, transparentnosti i zakonitosti!

Sarajevo / Livno, [27.10.2025] – Dok širom Hercegbosanske županije (Kantona 10) svjedočimo rastućem otporu građana pokušajima vlasti i investitora da zajednička dobra ustupe pod koncesije za simbolične naknade, Vlada HBŽ, institucija koja bi trebala štiti javni interes, diskreditira građane, udruge i inicijative koje traže transparentnost, nazivajući ih „neregistriranim udrugama, lažnim udrugama i neformalnim skupinama revolucionara“.

Povremena službena priopćenja Vlade HBŽ, u kojima se pokušava dokazati zakonitost i transparentnost njenog djelovanja, zapravo su pokazatelj sve većeg pritiska i nelagode koje izaziva građanski nadzor i aktivizam.

17 godina postupanja po zakonu koji je van snage

Činjenica da su sve koncesije u posljednjih gotovo 17 godina dodijeljene na osnovu Zakona o koncesijama HBŽ koji je prestao važiti 2008. godine predstavlja ozbiljno kršenje principa zakonitosti i javne odgovornosti. Činjenica da su sve koncesije dodijeljene kao samoinicijativne ponude i neposrednom pogodbom također govori o posvećenosti zakonitosti, a naročito glasno govori o posvećenosti zaštiti javnog interesa.

Iako je tek nedavno pokrenuta procedura donošenja novog Zakona o koncesijama HBŽ, nacrt koji je ponuđen javnosti, kako se čini, izrađen je „preko noći“, i to na način koji prvenstveno pogoduje investitorima, dok gotovo potpuno isključuje lokalno stanovništvo iz postupaka dodjele koncesija nad prirodnim resursima.

Posebno je problematično što se novim zakonom pokušavaju **legalizirati koncesijski ugovori** zaključeni po starom, nevažećem zakonu - čime se nastali pravni kaos nastoji ozakoniti.

Ograničavanje prava na pristup informacijama

Da transparentnost nije prioritet Vlade HBŽ, svjedoče i slučajevi u kojima je resorno Ministarstvo gospodarstva ograničilo pravo na pristup informacijama. Fondaciji **Atelje za društvene promjene - ACT Sarajevo** i pokretu **“Karton revolucija” Tuzla** odbijeno je dostavljanje kopija koncesijskih ugovora i aneksa za eksploataciju dolomita na lokalitetu „Grguljača“ na Kupresu.

Iako je **Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine** jasno utvrdila da javni organ nema ovlaštenje da arbitrira hoće li informaciju dati putem uvida ili dostavom kopija, Ministarstvo gospodarstva HBŽ dopuštalo je samo „osobni uvid“ u prostorijama organa, ignorirajući činjenicu da udruge imaju sjedišta u drugim gradovima i da ih time izlaže neopravdanim troškovima i administrativnim barijerama.

Takva praksa, bez dostavljanja traženih dokumenata i sa šturim obrazloženjima, predstavlja **direktno ograničavanje prava na slobodan pristup informacijama**.

Zbog ovakvog postupanja, pokret **“Karton revolucija”** podnio je tužbu Kantonalnom sudu u Livnu protiv rješenja Ministarstva, a upravni spor uskoro bi trebao dobiti epilog.

Izjave iz organizacija

Sunčica Kovačević, aktivistkinja Fondacije Atelje za društvene promjene – ACT, ističe:

„Institucije koje 17 godina rade po nevažećem zakonu ne mogu govoriti o zakonitosti. Odbijanjem da dostave kopije koncesionih ugovora, Vlada HBŽ pokazuje duboko nerazumijevanje osnovnih načela transparentnosti i odgovornosti. Ovo je test zrelosti našeg društva - hoćemo li dopustiti da se javni resursi dijele u tišini, bez uvida javnosti?“

Iz udruge **“Mladi za Kupres”** i udruge **“Attivo”** poručuju:

„U posljednje vrijeme, zbog velikog pritiska građana, Vlada često izdaje priopćenja za javnost u kojima su ključne riječi odjednom postale „transparentnost“, „održivi razvoj“, „odgovorno upravljanje“, i slično. Ove većinom šuplje riječi u izjavama Vlade popraćene su ponekim stvarnim naporima u ime transparentnosti, pa je tako Vlada nedavno objavila popis svih dodijeljenih koncesija. Iako ovo pozdravljamo, svima upućenim u temu jasno je da se radi samo o mrvici relevantnih informacija. Uzmimo za primjer Kupres: nije samo važan ugovor o koncesiji za rudnik Grguljača, nego i svi aneksi i izmjene koje su se dogodile naknadno. Iz iskustva možemo potvrditi kako je do ovih informacija teško doći, iako nam je pravo pristupa formalno zagarantirano. Tražimo da Vlada i ministarstva prekinu praksu skrivenog odlučivanja i omalovažavanja lokalnih inicijativa, kao i da prekinu s floskulama i pokažu tu navodnu „spremnost na suradnju“ u praksi...“

Iz **Koalicije za odgovornu demokraciju i dostojanstvo** ističu:

„Način na koji su do sada dodjeljivane koncesije, a to su u svim slučajevima bile samoinicijativne ponude i direktne nagodbe, predstavlja potpuni kolaps zakonitosti i transparentnosti. A činjenica da je naša zemlja razdijeljena za simbolične naknade govori o potpunom odsustvu svijesti o javnom dobru i javnom interesu. Ova rasprodaja naše imovine u bescjenje mora prestati i šteta se mora popraviti. Upravo bi Vlada trebala predvoditi taj proces, a ne na svaki način sabotirati napore javnosti i civilnog društva.“

Poziv javnosti i zastupnicima

Pozivamo **građane, stručnu zajednicu i zastupnike u Skupštini HBŽ** da se aktivno uključe u proces komentiranja Nacrta zakona o koncesijama s ciljem da se spriječi usvajanje propisa koji nije izrađen u skladu sa zahtjevima lokalnih zajednica i kojim se zanemaruje javni interes. Vladu HBŽ pozivamo da usvoji komentare građana i lokalnih zajednica i da kreira Zakon koji štiti javni interes.

Potpisnici:

Udruga Mladi za Kupres

Udruga Attivo Kupres

Mladi Buškog blata

Koalicija za odgovornu demokraciju i dostojanstvo

NGG Očuvajmo duvanjski kraj

Fondacija Atelje za društvene promjene - ACT

Građanski pokret Karton revolucija